

Nr 137.

Av herr **Rosén**, om ökat anslag till sjuktransporter med flygplan.

Sedan år 1927 har vid fjärde flygkåren å Frösön ett militärt flygplan disponerats för civil sjukvårdsverksamhet. Till bestridande av driftskostnaderna anvisades anslag å femte huvudtiteln. Genom kungl. brev den 3 augusti 1929 medgavs, att ett Svenska Röda Korset tillhörigt sjuktransportplan finge tillsvärad stationeras vid nämnda flygkår. Det dittills för sjuktransporter använda militära flygplanet skulle stå till förfogande som reservplan. Kostnaderna för underhåll och drift av det nya aeroplanet skulle bestridas av anslaget till sjuktransporter med flygplan.

Det ifrågavarande civila sjuktransportplanet är numera förslitet och i behov av en grundlig reparation, vilken beräknas kosta 28,800 kronor, varav Röda Korset förklarar sig vilja bidra med 13,000 kronor och återstoden skulle betalas av staten. De budgetära förhållandena hava dock föranlett departementschefen att föreslå nedläggandet av sjuktransportverksamheten vid Frösön.

Då denna verksamhet emellertid är av den art, att dess nedläggande skulle vara att djupt beklaga, torde en ytterligare belysning av frågan vara påkallad.

Givetvis är det ägnat att väcka någon förvåning, att ett sjuktransportplan, som ej varit i verksamhet under längre tid än två och ett halvt år, redan anses vara förslitet. Saken torde emellertid hava sin förklaring därunder, att planet ifråga ej var nytt, då det insattes i tjänst vid Frösön. Att Röda korset ställt ett under några år begagnat plan till förfogande har sin grund uti följande förhållanden. Svenska luftfartsförbundet erbjöd sig på sin tid att till Röda korsets förfogande ställa ett belopp av 60,000 kronor för inköp av ett sjuktransportplan att stationeras vid Frösökåren. Till detta erbjudande hade emellertid knutits det villkoret, att Röda korset inköpte visst angivet plan. Röda korset mottog donationen, dock först sedan *statens* experter i avgivet utlåtande förklarar att det av luftfartsförbundet angivna planet skulle bliva fullt jämförbart med ett nytt plan. Då kostnaden för detta plan uppgick till 74,000 kronor, tillsköt Röda korset felande beloppet eller 14,000 kronor.

En specifikation över utförda sjuktransportflygningar vid kåren å Frösön fogas som bilaga till motionen. Denna utvisar, att från tidpunkten efter ovan nämnda kungl. brev, vari stationerandet av civilt sjuktransportplan vid fjärde

flygkåren medgavs, till 1931 års utgång utförts 37 sjuktransporter. Det nya sjuktransportplan, som stationerats i Boden, har utfört ett avsevärt större antal sjuktransporter utan att förslitning anses föreligga. Underhållskostnaderna liksom driftskostnaderna ha också varit avsevärt högre för sjuktransportplanet i Frösön än i Boden, om hänsyn tages till användningen. Att detta har sin grund i ofördelaktigt förvärv av plan för Frösön synes vara tydligt, men uppenbart är, att Röda korset ej bär ansvaret härför.

Enligt uppgift skulle härtill komma, att sjuktransportplanet i Frösön förts av olika förare, medan det i Boden stationerade sjuktransportplanet handhåfts av en person. Man lär vid kåren i Frösön hava använt sjuktransportplanet till övningsflygning för att kunna uppöva ett flertal förare i dess handhavande. Denna omständighet torde hava i sin mån bidragit till de höga underhålls- och driftkostnaderna.

Sjuktransportplanet i Frösön har varit till stor välsignelse, emedan det vid inträffade svåra sjukdomsfall, vilka krävt snabb läkarbehandling, kunnat forsla sjuka människor från avlägsna bygder till lasarett eller sjukstuga. Det bör anmärkas, att för många av de sålunda transporterade icke funnits någon annan möjlighet än den ifrågavarande att komma i åtnjutande av nödvändig behandling och vård, alldenstund vägar i stor utsträckning saknas i de bygder — Jämtland, Härjedalen och södra Lappmarken — där sjuktransporter med detta aeroplan utförts.

Tilläggas bör, att sjuktransportplanet i Boden icke kan, på grund av de stora avstånden, utföra de flygningar som det här är fråga om.

Väl är det sant, att de budgetära förhållandena för närvarande äro bekymmersamma, men så långt har det dess bättre dock icke gått, att landet kan anses sakna råd att lämna sjukvård åt dem som därav äro i oundgängligt behov. Att nu ifrågavarande anordning är ett betydelsefullt led i sjukvårdsverksamheten ligger i öppen dag. Denna verksamhet bör följaktligen icke avbrytas, utan måste fortgå.

Meningarna kunna vara delade om, huruvida det nuvarande sjuktransportplanet vid Frösön bör repareras eller ett nytt plan inköpas. Det redan befintliga planets ålder och den höga kostnaden för dess iståndsättande — 28,800 kronor — synes tala för att det bör ersättas med ett nytt.

Ett nytt sjuktransportplan lärer stå till buds för en kostnad av högst 75,000 kronor. Det torde få anses sannolikt, att det belopp av 13,000 kronor, som Röda korset utlovat som bidrag till reparation av det nuvarande planet kan komma att lämnas som bidrag till ett nytt plan, om statsanslag härför beviljas. Under denna förutsättning skulle ett belopp av 62,000 kronor erfordras i extra anslag av statsmedel. I särskild motion framställes yrkande om sådant anslag.

På grund av det anförda och då åtgärder synas böra vidtagas, som förhindra att det i Frösön stationerade sjuktransportplanet i onödig omfattning användes för övningsflygning, synes anslaget under förevarande punkt, i år 50,000 kronor och för budgetåret 1932/1933 minskat till 35,000 kronor, böra ökas med 5,000 kronor till driftskostnader och 5,000 kronor i underhållskostnader.

Det hemställas alltså,

att riksdagen måtte besluta att till sjuktransporter med flygplan för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1932.

Gustav Rosén.

Sjuktransportflygningar vid 4. flygkåren i Östersund.

År	Mån.	Dag	Patienten hämtad i	Patienten avlämnad i	Flyg-km.	Flygtid		Sjukdom
						t.	m.	
1927	aug.	28	Meselefors (patienten döende)		360	2	50	
	okt.	23	Malgovik	Umeå	640	6	30	Ryggskada
	dec.	18	Dorotea	Östersund	320	2	30	Blödande magsår
	›	25	Husum	Umeå	610	5	15	› ›
	›	31	Rätansbyn	Östersund	160	2	—	Skadad av timmerlass
					2 090	19	05	
1928	febr.	15	Korpilombolo	Haparanda	240	2	15	Olycksfall, svåra skador i ansiktet
	mars	22	Vilhelmina	Östersund	400	3	30	Blödande magsår
	juli	1	Hosjön	›	100	1	30	Lungkatarr
	›	19	Storjondan	›	640	5	50	Blödande magsår
	›	26	Strömnäs	Umeå	640	5	20	Barnsängskomplikat.
	sept.	6	Vilhelmina	Östersund	400	3	40	Inklämt bräck
	dec.	4	Ottsjön	›	140	1	50	Olycksfall
					2 560	23	55	
1929	febr.	19	Hosjön	Östersund	120	1	25	Blodförgiftning
	apr.	14	Undersåker-Ottsjön	›	160	1	35	Lungsjukdom
	juni	28	Skirkenäs	Vilhelmina	650	6	20	Blindtarmsinflammation
	juli	25	Åmen	Östersund	75	1	20	Lunginflammation
	›	28	Gleensjön	›	140	1	30	Magsjukdom
	sept.	20	Ottsjön	›	140	1	15	Njursjukdom
	okt.	10	›	›	160	1	45	Bröstsjukdom
	nov.	2	Kroknäs	›	150	1	15	Bukhinneinflammation
						1 595	16	25
1930	jan.	26	Läkartransport till Storuman—Tärnaby		360	2	30	Amputation av ett ben
	›	30	Hemflygning Tärna—Vilhelmina		160	1	30	
	febr.	5	Hemfl. Vilhelmina—Frösön		200	1	30	

År	Mån.	Dag	Patienten hämtad i	Patienten avlämnad i	Flyg-km.	Flygtid		Sjukdom
						t.	m.	
1930	febr.	15	Gottern	Vilhelmina	600	5	20	Blindtarmsinflammation
	apr.	3	Särvsjön	Östersund	240	1	50	Magsår
	maj	13	Sandnäset (Näckten)	›	100	1	20	Lunginflammation
	juni	2	Bakvattnet	›	160	1	10	› dubbels.
	juli	12	Laxsjö-Sjongdnäs	›	350	3	15	Nervfeber
	›	21	St. Stensjö (läkartransport)		200	1	40	Barnsäng
	ang.	9	Hansjön	Östersund	280	2	15	Benbrott
	›	10	Rörvattnet	›	180	1	40	Barnsängsfeber
	›	13	Hallåstjärn, Vigge	›	160	2	30	Blindtarmsinflammation
	›	22	Lövsjön	›	128	1	30	Ryggradsbrott
	sept.	25	Östersund	Storsjö	250	2	15	Kronisk bensjukdom
	›	30	Storsjö	Östersund	250	2	15	Blindtarmsinflammation
	okt.	10	Kultsjön	Vilhelmina	500	4	30	Var i lungsäcken
					4 118	37	—	
1931	jan.	5	Hedeviken (patienten fördes med tåg till Sveg, svåra startförhållanden)		200	3	—	Blindtarmsinflammation
	›	19	Lövberg	Vilhelmina	500	4	30	Hjärtlidande
	›	29	Ottajön	Östersund	160	1	25	Blindtarmsinflammation
	febr.	2	Yttre Oldsjön	›	160	1	—	Svårt hjärtfel
	›	11	Ulvön	Örnsköldsvik	450	3	15	Barnsäng
	›	13	Ottajön (planet skadat vid landningen, patienten förd till Mörsil)		70		35	Benbrott
	apr.	10	Kultsjön	Vilhelmina	500			Lårbensbrott
	›	18	Åre	Östersund	160			Magsår
	›	16	Åbo (på gränsen mot Norge)	›	270			Lungtuberkulos
	maj	23	Ulvsjön	›	400			—
	juni	15	Tjörnbacken	›	270			Brustet magsår
	juli	16-17	Stornäs, Vilhelmina	Vilhelmina	500			Bukhinneinflammation
	›	24	Fjällnäs	Östersund	280			Slaganfall
	aug.	6-8	Mjölkvattnet	›	250			Magsjukdom
	›	11	Hosjö	›	155			Njursjukdom
	›	21	Saxnäs, Vilhelmina	Vilhelmina	500			Magsjukdom
okt.	10	Ottajön	Östersund	160			Blindtarmsinflammation	
dec.	12	Sjongdnäs	›	350			Benbrott	